

[P. C. Petersen.]

Haab om, at Landstinget vil gaa ind for en saadan Forringelse. Jeg vil gerne paa Forhaand advare imod, at man allerede nu ændrer ved de Rettigheder, der er givet Landarbejderne i Loven af 13. April 1938.

Jeg kan med disse Bemærkninger paa mit Partis Vegne anbefale Lovforslaget til velvillig Behandling og Vedtagelse her i Landstinget.

Rahbek: Jeg tror, jeg har Lov til at sige, at alle Rigsdagens Partier har vist Interesse for at gøre Forholdene for Landbrugets Arbejdere saa gode som overhovedet muligt, og det gælder ikke mindst Boligforholdene. Jeg tror derfor ikke, der er Grund for det ærede Medlem Hr. P. C. Petersen til at bruge saa kraftige Udtryk, som han brugte ved Indledningen af denne Debat. Det ærede Medlem brugte to Gange Ordet „usle“ om Boliger baade for gifte og ugifte Arbejdere. Nu maa jeg sige, at jeg kender ikke Forholdeneovre paa Fyn saa godt. Der maa jo være something rotten derovre, siden det ærede Medlem finder Anledning til at bruge den Slags Udtryk. Jeg kan forsikre det ærede Medlem for, atovre i Jylland har vi for længst gjort den Erfaring, at vilde vi overhovedet have Medhjælp i Landbruget, var vi simpelt hen nødt til at skaffe dem ordentlige Boligforhold. I alt Fald paa den Egn, hvor jeg er kendt, kan det ærede Medlem rejse for-gæves over store Distrikter uden at finde noget, der svarer til den Betegnelse, han brugte om vore Karlekamre.

Det skal imidlertid ikke hindre mig i at udtale min Tilslutning til det Lovforslag, vi her har til Behandling, og som gaar ud paa at skabe saa gode Forhold som overhovedet muligt for Landbrugets Medhjæl-pere, og ogsaa give Tilslutning til de Forbedringer, der er indført i Lovforslaget; for en stor Dels Vedkommende maa man kalde dem en à jour-Føring, foranlediget af, at det er blevet dyrere at bygge end sidste Gang, vi talte om Loven.

Naar vi alligevel ønsker Lovforslaget henvist til en kort Udvalgsbehandling, skyldes det et ganske bestemt Forhold. I den Betænkning, som Folketingets Udvalg afgav, findes optrykt som Bilag 3 en Skrivelse fra de danske Landboforeninger, men Initiativet hertil er udgaaet fra de jyske Landboforeninger, og det er sikkert ikke nogen Tilfældighed.

Det drejer sig om den Situation, som indtræder, naar Tjenesteforholdet bliver ophævet for Folk, som har Tjenestebolig i

Gaarden eller i et Hus ved Gaarden. Da er det jo saadan, at selv om Skylden for Tjenesteforholdets Ophør maa tillægges Tyendet eller Arbejderen, har det i Praksis vist sig, at naar der ikke er oprettet Kontrakt, kan der gaa endog meget længe, inden man kan faa vedkommende til at fraflytte Lejligheden. Det fremgaar af Skrivelsen fra Landboforeningerne, at det kan strække sig over Tidsrum paa op til 2 Aar. Nu mener jeg slet ikke, at nogen i denne Sal ønsker at gaa Landarbejderen for nær, paa ingen Maade, men jeg tror dog, at enhver vil finde det urimeligt, at Tjenestefolk kan beslaglægge en Bolig saa lang Tid, naar Tjenestens Ophør skyldes Tjenerens Fejl. Hvis en Mand f. Eks. har en gift Fodermester og har indrettet Lejlighed til ham, saa er den jo indrettet som Bolig for Fodermesteren paa Gaarden, og Manden vil i mange Tilfælde komme ud i meget store Vanskeligheder, naar han ikke inden for en rimelig Tid kan faa Lejligheden stillet til Raadighed for en ny Fodermester. Jeg skal slet ikke køre den Sag haardt op, men blot sige, at jeg tror knap, nogen vil finde det Forhold rimeligt. Jeg har i alt Fald indtil videre, til Trods for det ærede Medlem Hr. P. C. Petersens Udtalelser, det bedste Haab om, at naar vi faar Sagen til Behandling i et Udvalg og forhaabentlig faar Lejlighed til at tale med den højtærede Landbrugsminister derom, vil det være muligt at naa til Forstaaelse og faa en Ordning, som er rimelig for begge Parter.

Jeg sagde før, at det ikke var nogen Tilfældighed, at Henvendelsen kom fra Jylland, fra de jyske Landboforeninger. Det skyldes efter min Erfaring ganske simpelt, at der derovre i højere Grad end paa Øerne hersker det gamle Tillidsforhold mellem Husbond og Tjenestefolk. Det er ikke almindeligt — det bliver det nok med Tiden, vi kan vel tvinges til at lære det —, at man opretter Kontrakt, naar man indgaar i et saadant Forhold. Det er ikke almindeligt i Jylland, og vi har haft mange Eksempler paa, at Folk derved er kommet ud i noget, som bereder dem store Vanskeligheder. Jeg skal blot nævne en enkelt Tildragelse, som er passeret i mit Sogn for ganske nylig. En Mand har købt en Gaard og truffet mundtlig Aftale med en Bestyrer, en Aftale, der bl. a. gaar ud paa, at hvis Manden selv vil flytte til Gaarden og bebo den, skal Tjenesteforholdet ophøre, i alt Fald Bestyrerforholdet. Der er ikke oprettet Kontrakt, og i Dag, hvor Manden ønsker at overtage sin Gaard, faar han saa at vide af sin Bestyrer: Ja, det kan han godt